

Zdravlje školske djece i studenata

Prikaz rada Službe školske medicine

Nadia Cavenago Morović, Julija Mišlov

Služba za školsku medicinu, Zavod za javno zdravstvo Zadar

Ključne riječi: školska medicina, organizacija, sistematski pregledi, preventiva

Služba za školsku medicinu je u sustavu Zavoda za javno zdravstvo Zadar od 1998. godine. Služba putem 7 liječničkih timova provodi specifične i preventivne mjere zdravstvene zaštite djece i mladeži osnovnih i srednjih škola te studenata na području Zadarske županije.

Naši timovi su stacionirani u 3 gradske ambulante, jedan tim je stacioniran u Biogradu i jedan u Benkovcu. Zbog rasprostranjenosti, razvedenosti i teže dostupnosti terena koriste se povremeno i ambulante u Pagu i prostori Doma zdravlja u Gračacu.

Dio preventivnih aktivnosti provodi se po školama.

Preventivnim aktivnostima obuhvaćeno je 22 702 učenika (15 035 osnovnih i 7 667 srednjih škola) te 4 600 studenata.

Od 22 702 učenika više od 8 500 polazi udaljene škole na terenu, što je više od 1/3 učenika.

60 matičnih škola i područnih škola udaljeno je više od 20 km od lokacije pružanja zdravstvene zaštite.

Zadarska županija specifična je i zbog zadarskog akvatorija gdje mali broj djece polazi škole na teško dostupnim otocima (oko 110 učenika na 7 udaljenih otoka). Jedino su otoci Ugljan i Pašman trajektnim linijama povezani s kopnom.

Općenito je Zadarska županija izuzetno razvedena i obiluje teško dostupnim lokacijama kao što su: Gračac koji je od najbliže školske ambulante udaljen 75 km, područna škola Srb još dalje, Stankovci 60 km, a Pag 45 km.

Normativ školske djece i studenata po timu je 4 162. Prostorna udaljenost od mjesta pružanja zdravstvene zaštite do korisnika kao i područja s malom gustoćom stanovnika predstavljaju dodatne poteškoće u svakodnevnom radu (slika 1).

Slika 1. Karta Zadarske županije

Služba za školsku medicinu provodi jedinstveni Program preventivnih i specifičnih mjera zdravstvene zaštite koje su propisane zakonom o zdravstvenoj zaštiti („NN“ br. 121/03, 48/05, 85/06).

Rezultati nakon obavljenih sistematskih pregleda učenika svih osnovnih i srednjih škola u Zadarskoj županiji u školskoj godini 2008/09.

Pregledu za upis u prvi razred osnovne škole pristupilo je 1 634 djece (825 dječaka i 809 djevojčica). 49 dječaka (5.9%) i 66 djevojčica (8.1%) imalo je prekomjernu tjelesnu težinu, a 20 dječaka (2.4%), i 9 djevojčica (1.1%) bilo je pothranjeno.

Nepravilno tjelesno držanje i deformacije kralježnice imalo je 83 dječaka (10%) i 88 djevojčica (10.9%).

Refrakcijske anomalije je imao 41 dječak (5%) i 40 djevojčica (5%).

U petom razredu je pregledano ukupno 1 861 učenika (936 dječaka i 925 djevojčica). Dječaka s prekomjernom tjelesnom težinom bilo je 104 (11.1%), a djevojčica 87 (9.4%). Pothranjeno je 39 dječaka (4.2%), i 29 djevojčica (3.1%).

Nepravilno tjelesno držanje i deformacije kralježnice je imalo 187 dječaka (20%) i 166 djevojčica (18%).

Refrakcijske anomalije imalo je 106 dječaka (11.3%) i 134 djevojčice (14.5%).

U osmom razredu je pregledano ukupno 1 846 učenika (923 dječaka i 923 djevojčice). Prekomjernu tjelesnu težinu imalo je 111 (12%) dječaka i 94 djevojčice (10.2%). Pothranjeni su 31 dječak (3.4%) i 36 djevojčica (3.9%).

Nepravilno tjelesno držanje i deformacije kralježnice je imalo 231 dječak (25%) i 221 djevojčica (24%).

Refrakcijske anomalije je imalo 76 dječaka (8.2%) i 108 djevojčica (11.7%).

U prvim razredima srednjih škola ukupno je pregledano 1 657 učenika (723 mladića i 934 djevojke). Prekomjernu tjelesnu težinu imalo je 52 mladića (7.2%) i 69 djevojaka (7.4%). Pothranjeno je bilo 47 mladića (6.5%) i 46 djevojaka (5%).

Nepravilno tjelesno držanje i deformacije kralježnice je imalo 159 mladića (22%) i 125 djevojaka (13.4%).

Refrakcijske anomalije je imalo 78 mladića (10.8%) i 67 djevojaka (7.2%).

Rezultati naših sistematskih pregleda ističu prekomjernu tjelesnu težinu kao značajan javno zdravstveni problem koji ima trend

porasta od prvog do osmog razreda osnovne škole.

Taj trend u srednjoj školi pokazuje blagi pad što može biti uvjetovano većom brigom o vlastitom izgledu. Nesumnjivo se nameće potreba za pojačanim radom na prevenciji pretilosti i poremećaja hranjenja.

Nepravilno tjelesno držanje, deformacije kralježnice kao i refrakcijske anomalije pokazuju trend porasta tijekom školovanja što ukazuje na važnost redovitih preventivnih sistematskih pregleda radi ranog otkrivanja i intervencije poremećaja vezanih za rast i razvoj.

Rezultati dobiveni nakon obavljenih sistematskih pregleda studenata prve godine studija u Zadarskoj županiji u školskoj godini 2008/09.

Kod studenata smo ispitali prehrambene navike, tjelesnu aktivnost, seksualno ponašanje, konzumaciju alkoholnih pića i cigareta. Ispitano je 675 studenata, od toga 520 djevojaka (77%) i 155 mladića (23%).

Na pitanje o prehrambenim navikama 52% studenata je izjavilo da doručkuje svaki dan, 43% povremeno, a 5% nikada. Kuhani obrok svaki dan jede 41%, gotovo svaki dan 49%, rijetko 9% i gotovo nikad 1%.

Što se tiče sportskih aktivnosti, aktivno ili rekreativno (1-2 sata tjedno) se nekim sportom bavi 48% ispitanika, 3-4 sata tjedno 9% ispitanika, 5 i više sat tjedno 5% ispitanika, a čak 38% ispitanika se uopće ne bavi sportom.

Na pitanje o konzumiranju alkoholnih pića 35% studenata je izjavilo da se nikad nisu napili, a 65% studenata se napilo bar jednom. Studenti najčešće piju miješana pića (30%), slijede pivo, vino i razna pića (14%). Žestoka pića pije 5% studenata, a 23% studenata je izjavilo da ne piju nikakva alkoholna pića.

Cigarete puši 47% studenata, a svakodnevno više od pet cigareta čak njih 17%.

Na pitanje o reproduktivnom zdravlju 80% ispitanika je izjavilo da su imali spolni odnos. Pri seksualnim odnosima 55% studenata koristi kondom, od toga 2/3 neredovito. Hormonsku kontracepciju koristi 10%, prekinuti snošaj 20%, sigurne dane 17%, a 8% spolno aktivnih studenata ne koristi ništa. Na ginekološkom pregledu nikad nije bilo 54% spolno aktivnih studentica.

Ovi rezultati pokazuju da se polovica studenata nedovoljno kvalitetno hrani kao i da se nedovoljno bave tjelesnim aktivnostima. U zaštiti reproduktivnog zdravlja naši studenti manje koriste sigurne metode kontracepcije i zaštite spolno prenosivih bolesti, a više nesigurne metode.

Dobiveni rezultati potvrđuju izuzetnu važnost preventivne zdravstvene zaštite studenata, potrebu za prepoznatljivim mjestom pružanja takve zdravstvene zaštite, poboljšanu i pristupačniju ginekološku zdravstvenu zaštitu te potrebu za otvaranjem polivalentnog savjetovališta za mlade s multidisciplinarnim pristupom u rješavanju najčešćih problema mladih, osobito u području zaštite mentalnog i reproduktivnog zdravlja.

Zahvaljujemo na pomoći u izradi ovog izvješća VMS Ljiljani Mišlov, VMS Nini Ursi i Studentskom savjetovalištu Sveučilišta u Zadru.

Kontakt adresa:

Julija Mišlov, dr. med. spec. školske medicine
Služba za školsku medicinu
Zavod za javno zdravstvo Zadar
Kolovare 2, 23000 Zadar
Tel: 023 684-194
Fax: 023 684-193
e-mail: julija.mislov@yahoo.com